

Naar een nieuw klooster in Fryslân: Nijkleaster.

(2009)

Inleiding

In dit basisdocument willen wij uitleggen wat ons drijft om een nieuw klooster in Friesland te beginnen. Na het 'mission statement' hieronder volgt een verdere uitwerking van de ideeën. De notariële acte van oprichting is gepasseerd in het voorjaar van 2009, de ontwikkeling van plannen is in de jaren voor 2009 op gang gekomen.

Stichting Nijkleaster wil een klooster vormen, op protestantse leest geschoeid, waar mensen zich in alle rust kunnen terugtrekken om op adem te komen, en tegelijk een plek waar ze elkaar kunnen ontmoeten in liturgie en gesprek, studie en werk, plezier en recreatie. De doelstelling is om nieuwe wegen te zoeken voor het evangelie en op deze wijze een aandeel te leveren aan persoonlijke, maatschappelijke en kerkelijke vernieuwing.

Mission Statement van Nijkleaster

- Wij willen gestalte geven aan een klooster in Friesland om het evangelie van Jezus Christus handen en voeten te geven in de context van Friesland en de hele wereld.
- In dit klooster staat het gemeenschappelijk leven rondom het evangelie centraal. Het is een huis van liturgie en ontmoeting, van werk en plezier, van creativiteit en studie, van inkeer en gebed, van aandacht voor God, mens én schepping.
- Het klooster is open en oecumenisch van intentie maar protestants van opzet. Mannen en vrouwen van een veelheid aan kerken en tradities zijn van harte welkom. Wij willen geworteld zijn in de Friese cultuur en geschiedenis en tegelijk betrokken zijn op de wereldwijde oecumene.
- Wij zoeken naar persoonlijke, kerkelijke en maatschappelijke vernieuwing. 'Liturgie en actie', 'spiritualiteit en maatschappelijke engagement', 'ora et labora' horen intrinsiek bij elkaar. Wij streven naar gerechtigheid, vrede en de heiligheid van de schepping. Wij zoeken daarmee naar gezondheid en heilwording van de hele schepping: mens, natuur en maatschappij.
- Nijkleaster wil een plaats van ontmoeting zijn. Er zijn in principe, naast de lokale kerkelijke gemeente, 3 groepen mensen die het klooster bevolken. Dat is in de eerste plaats de (semi)permanente stafleden die als langdurige of kortlopende vrijwilligers in het klooster wonen. Daarnaast zijn er de gasten die een weekprogramma (eventueel weekend) volgen. Tenslotte is er plaats voor passanten die een plaats voor overnachting zoeken. In speciale situaties kunnen enkele mensen aanvragen om voor een bepaalde tijd 'beschermd' te mogen wonen in het klooster.
- Nijkleaster heeft gastvrijheid hoog in het vaandel. Het is echter geen hotel of luxe conferentieoord. Het is een pelgrimsoord en pleisterplaats met eenvoudige maar goede gemeenschappelijke faciliteiten. De bewoners zorgen voor het vaste ritme door de dag en de week. Iedereen die in het klooster verblijft heeft deel aan dit vaste ritme. Daarbinnen zijn de gasten verantwoordelijke voor hun eigen tijd en programma. In sommige situaties zullen er speciale programmaweken georganiseerd worden. Elke zomer zullen themaweken voor jonge mensen georganiseerd worden.

Twee sporen

In Nijkleaster komen twee sporen bij elkaar. Het eerste spoor is dat er een plaats gecreëerd wordt waar rust en stilte gevonden kan worden in een wereld die op drift is geraakt. Het tweede spoor heeft te maken met worteling in de Friese taal en cultuur. Beide sporen zullen we hier toelichten.

Het eerste spoor heeft te maken met de druk(te) en het lawaai van het ‘moderne’ bestaan. Wij willen een klooster creëren als geestelijke centrum, als plaats van stilte en gebed, als toevluchtsoord voor mensen die de druk(te) en het lawaai willen ontvluchten. Wij sluiten daarbij aan op een oude traditie in Friesland. Er waren in de Friese landen voor 1581 diverse kloosters. Dat waren toen ook toevluchtsoorden voor mensen die veiligheid zochten tegen het water, tegen oorlog en ziekte, tegen de hardvochtigheid van het toenmalige bestaan. In de kloosters werd gezocht naar wegen om het evangelie handen en voeten te geven in de context van die tijd. Kloosters waren plekken van rust en vrede, van cultuur en ontwikkeling. Tijdens de Reformatie in de 16^e eeuw zijn alle kloosters echter ontmanteld. De protestantse kerken namen het Rooms Katholieke parochie model (ieder geografische eenheid een eigen kerk) volledig over, de traditie van monastiek leven werd echter letterlijk met de grond gelijk gemaakt. Geen enkel klooster werd gespaard, ook niet als ruïne.

Als protestanten ervaren wij nu dat wij plaatsen van retraite en bezinning ontberen. We begrijpen dat we de geschiedenis niet kunnen overdoen, maar we ervaren wel dat we in de huidige tijd weer dergelijke plaatsen nodig hebben, niet zozeer om dijken aan te leggen tegen het water en als toevluchtsoord tegen oorlog en geweld, maar wel als een dijk tegen lawaai en de drukte van ons bestaan. Als een dijk tegen de stress. Als een dijk tegen de hoge verwachtingen. Als een dijk waarachter wij ons kunnen verschuilen, onszelf mogen zijn en kunnen opademen. Een klooster als een zeedijk... Zoals de Lutherse gemeenschap van Holden Village in de V.S. (www.holdenvillage.org) een dijk probeert te vormen tegen alle onrust en vernietigende krachten, zo wil Nijkleaster dat ook doen.

Het tweede spoor heeft te maken met wortelen in een specifieke context, namelijk de context van Friesland. Op veel plaatsen in de wereld wordt gezocht naar wegen voor theologie en kerk-zijn in de eigen context. Zo willen wij naast een kerk van de Friezen in Rome nu een eigen kerk van de Friezen in Friesland. In het Friese klooster wordt geprobeerd om bewust om te gaan met de Friese taal, cultuur en geschiedenis. In het klooster willen we zoeken naar antwoorden die opkomen uit de huidige context. En net zo min als onze protestantse oorsprong een negatieve attitude zal opwerpen tegen andere kerkelijke tradities, zo zal onze eigen identiteit geen hinderpaal vormen voor andere volkeren, talen en culturen. We willen een broedplaats zijn voor kerkelijk en spiritueel Friesland met aandacht voor liturgie, taal, cultuur, geschiedenis, muziek, poëzie en strijd. Zo combineren wij onze particuliere verworteling met de universele uitdagingen van de wereld. Dat ervaren wij als oecumene! Dat wil zeggen dat wij daarmee open staan voor iedereen die trots is op zijn of haar eigen cultuur en identiteit, zowel kerkelijk als cultureel. We vieren de diversiteit vanuit een eigen identiteit. Té lang en té vaak heeft het christendom mensen vervreemd van hun eigen taal en cultuur! Zoals de oecumenische gemeenschap van Iona (verbonden met de Church of Schotland, www.iona.org.uk) zich verbonden voelt met de hele wereld en tegelijk verbonden is met de cultuur en geschiedenis van het eiland Iona, zo zal Nijkleaster dat ook doen.

Protestants klooster?

Zo komen er twee sporen bijeen in het project Nijkleaster. Natuurlijk roept het stichten van een klooster veel vragen op. Een klooster in deze tijden van ontkerkelijkheid? En dan ook nog protestants? Voor sommige mensen is dat net iets teveel van het goede. Voor ons is het juist een logische uitdaging. Nu de volkskerk met haar territoriale model niet meer werkt (mensen horen bij de kerk in de buurt) ontdekken wij dat de protestantse traditie geen plaats heeft van bezinning en retraite, los van de lokale kerk. Maar ontkerkelijkheid is niet synoniem met minder behoefte aan geloof en spiritualiteit. Mensen blijven zoeken naar zingeving, heelwording en geloof. Lang niet iedereen vindt daarbij aansluiting bij de plaatselijke gemeente van de zondagmorgen. In die leemte kan een klooster als spiritueel centrum voorzien.

Hoewel wij ons een klooster willen noemen, spreken wij ook van 'nijkleaster': nieuw klooster. Dat nieuwe heeft niet alleen te maken met een nieuw fenomeen, maar ook met de opzet en vorm. In het nieuwe klooster willen wij aansluiten op oude tradities, maar tegelijk een nieuw model initiëren. Wij willen ons niet afsluiten van de wereld, maar openstellen naar de wereld toe. We willen niet dat mensen intrede doen in het klooster en zich voorgoed terugtrekken uit de wereld, maar zich juist tijdelijk terugtrekken om daarna weer nieuw te kunnen functioneren in de eigen context van kerk en wereld. We willen geen afzondering van mannen, vrouwen en kinderen maar een proeftuin voor de wereld. We zullen niet negatief staan tegenover de taal en cultuur van de mensen, maar op een nieuwe en open wijze proberen kerk te zijn.

Praktische vragen

Als we een protestants klooster zijn, dan zullen we op een of andere wijze moeten aansluiten bij een lokale gemeente. De lokale gemeente vormt immers de basis binnen de protestantse kerken. We willen daarom aansluiten bij een gemeente met een lange traditie in Friesland, dus ook met een oude Friese kerk (in âlde Fryske tsjerke). Deze gemeente moet Nijkleaster een warm hart toedragen, ook al gaat de lokale gemeente niet helemaal op in het klooster. Wel zal de predikant aan zowel de gemeente als het klooster verbonden zijn. Veel van het gemeentewerk zal georganiseerd worden langs de lijnen van de activiteiten van het klooster: de ochtend- en avondgebeden; activiteiten door de week zoals bv. cursussen, muziek en zang, de wekelijkse pelgrimage. Maar de gemeente zal ook zeker zelfstandig blijven. De gemeente biedt wel haar plaats, de kerk, geschiedenis en traditie aan voor een grotere groep mensen van buiten.

Het moge duidelijk zijn, Nijkleaster zoekt een locatie die rust en kalmte uitstraalt. Een plaats weg van de snelweg, zonder lawaai en al te veel drukte. Een plaats waar de natuur prachtig is en waar mensen werkelijke kunnen opademen. Je moet eigenlijk opgetild worden uit je dagelijkse bestaan en beslommingen. Bovendien moet het kloostergebouw zelf ook een bron van rust en schoonheid zijn. Het klooster heeft diverse ruimtes nodig: een refter (eetzaal), keuken, een grote tuin, een bibliotheek, gemeenschapsruimte(s), kamers voor de gasten en kamers voor de (semi)permanente staf (vrijwilligers)

Dit laatste roept vragen op over de bewoners van Nijkleaster. Het is de bedoeling dat de predikant woont in Nijkleaster. Alle andere vaste bewoners zijn vrijwilligers die langere of kortere tijd in het klooster wonen en hun diensten aanbieden aan de gasten. Verder zijn gasten van harte welkom die (bij voorkeur) een week meedraaien in het ritme van het klooster. Alle groepen en gasten worden geacht mee te doen in het gewone dag en weekritme van het

klooster. Daarnaast is er ruimte genoeg voor speciale programma's (zie het dag en weekprogramma van Nijkleaster). Nijkleaster is bedoeld voor alle mensen die zich willen terugtrekken in het klooster en mee willen doen, ongeacht hun kerkelijke, religieuze of maatschappelijke perspectief.

Het model van Nijkleaster wil uitdrukkelijk niet concurreren met lokale kerkgemeenschappen in Friesland en elders. Nijkleaster is aanvullend bedoeld. Het biedt een goede gelegenheid voor actieve kerkgangers om nu eens aan zichzelf toe te komen, om zelf op adem te komen en nieuwe inspiratie op te doen. Ook om anderen mensen te ontmoeten dan alleen de leden van de eigen gemeente of parochie. Tegelijk kan Nijkleaster ook plaats bieden aan mensen die geen plek (meer) vinden binnen de bestaande kerken, en aan iedere pelgrim van welke snit dan ook.

Organisatievorm.

Het Nijkleaster-project is georganiseerd in de vorm van een stichting met een stichtingsbestuur. In een later stadium kunt u in dit project participeren op verschillende manieren, zowel materieel als spiritueel. Op dit moment kunt u steun geven aan het klooster door 'stiper' (ondersteuner/donateur) te worden van Nijkleaster voor een bedrag van € 25 per jaar. U wordt 'freon' (vriend) van Nijkleaster door € 100 per jaar te doneren. Om het project te verwezenlijken is er veel geld nodig. Wij houden ons zeer aanbevolen voor erfenissen en legaten. U kunt hiervoor contact opnemen met de penningmeester (of anders met de secretaris of voorzitter)

Stichtingsbestuur

Sietske Visser (voorzitter), Legedyk 20, 9088AB Wurdum
Akke Berends-Koopmans (secretaris), Mounehoek 36, 9263 TL Garyp
Oege Tjerk Schievink (penningmeester), Pastorijsingel 1, 9088 CG Wurdum
Romke Lemstra, Terp 17, 8637 VH Wiuwert
Hindrik van der Meer, Hege Wier 10, 8628 EL Goaiïngea
Teake Posthuma, Legedyk 9, 9088 AA Wurdum
ds. Hinne Wagenaar, Legedyk 20, 9088 AB Wurdum
Anje Wester-Koopmans (2e voorzitter), Wiidswei 7, 9264 TL Earnewâld